

Tjänsteställe/handläggare

Sektor Samhällsbyggnad och Kultur
Martine Christensen Odenhall

0123-193 49

Martine.Christensen-Odenhall@valdemarsvik.se

Mottagare

Susanne Karlsson
Miljöskydds enheten
Länsstyrelsen Östergötland
581 86 Linköping

Ansökan om statsbidrag enligt Förordning (2004:100) om avhjälpan av föroreningsskador och statsbidrag för sådan avhjälpan

HUVUDUPPGIFTER

Sökande	<p>Valdemarsviks kommun Kontaktperson: Martine Christensen Odenhall, Sek- torchef Samhällsbyggnad och Kultur</p> <p>Adress: Sektor Samhällsbyggnad och Kultur 615 80 Valdemarsvik</p> <p>Telefon (direkt):0123-193 49 Telefon (växel):0123-191 00 E-post: Martine.Christensen-Odenhall@valdemarsvik.se</p> <p>Hemsida:www.valdemarsvik.se</p>
Objekt	<p>MIFO objekt F0563-0013, Spånskivedeponin.</p> <p>Objektet är en industrideponi, där det mellan åren 1962 till 1982, deponerades industriavfall (huvudsakli- gen spån, bark, limrester och fat) från spånskivefabri- ken som låg direkt nordväst om deponiområdet.</p> <p>Kommunen har under 2016 låtit utföra översiktliga miljötekniska markundersökningar, motsvarande MIFO fas2, samt låtit ta fram översiktlig riskbedöm- ning och åtgärdsförslag. Utredningen visar att det finns ett åtgärdsbehov för deponiområdet. Kommu- nen avser att gå vidare med kompletterande utred- ningar, motsvarande en komplett huvudstudie enligt NVs kvalitetsmanual, för att kunna vidta förebyg- gande- och avhjälpanåtgärder. En förutsättning för detta är dock att kommunen beviljas statliga medel för de fortsatta utredningarna (och i förlängningen åtgär- derna).</p>

Typ av projekt	Huvudstudieutredning enligt NV:s kvalitetsmanual för efterbehandling av förorenade områden inkl en fördjupad riskbedömning med platsspecifika riktvärden för att få ett bättre underlag för bedömning av risker, åtgärderalternativ och kostnadsberäkningar.
Förorenings-situation	<p>Utifrån analysresultaten i utredningen bedöms det främst vara formaldehyd och alifater >C16-C35 som utgör de allvarligaste föroreningarna. Mängden formaldehyd i deponin är uppskattad utifrån medelvärdesberäkningar till mer än 150 ton, och alifater >16-C35 till mer än 2 ton.</p> <p>Undersökningarna visar att deponin innehåller höga halter av främst formaldehyd och alifater i både grundvatten och deponerat material. Högsta uppmätta halt formaldehyd i mark är 20 100 mg/kg TS (provgrop 2, 1-2 meter under markytan) samt i grundvatten 170-420 ug/l i tre grundvattenrör. Höga halter mangan påträffas i grundvatten (över 6000 ug/l). Vidare visar grundvattenprovtagning i östra slänten nedströms deponerat material en tydlig påverkan från deponin.</p> <p>En bergborrad brunn för hushållsvatten i nära anslutning till deponin, har vid provtagningar konstaterats ha otjänligt vatten (med avseende på fr allt bly, kväve, formaldehyd). Miljökontoret avråder även från att tvätta händerna i vattnet (med avseende på bly).</p> <p>Volymen på deponerat material är beräknad till ca 41 000 m³. Deponins överyta är ca 1,3 ha och medeldjup 3,5 meter (under täckningen). Huvuddelen bedöms bestå av träspån. I deponerat material påträffas även oljefat med oljerester. Även limrester från rengöring av tankar och maskiner, samt fat som innehållit limkomponenter mm, har körts till deponin. Deponin är täckt med främst sand (bedömt utifrån provgropsgrävning) med en mäktighet av ca 0,3-0,5 m. Deponiytan är plan, men påverkad av sättningar.</p> <p>Lakvatten rinner från deponin längs östra slänten som grundvatten och troligen bitvis som ytvatten. Lakvatten med lågt pH (2-3) konstaterades nedströms deponin när den var i drift.</p>
Prioriteringsgrund	Objektet placeras i Riskklass 1 enligt utförd MIFO fas 2. Den förenklade riskbedömningen visar att Spånskivedeponin kan utgöra oacceptabla risker för hälsa och miljö. Allvarligast bedöms situationen vara för formaldehyd och alifater samt att det i deponerat

	<p>material finns oljefat med dels olja men även fat med annat innehåll (lim och limkomponenter).</p> <p>Exponering för deponerat material bedöms som begränsad under normala förhållanden då materialet är täckt. Dock finns risk för exponering av förorenat grund- och ytvatten samt inandning av ånga. Vid luftmätning inom- och utomhus detekterades formaldehyd inomhus, men under riktvärden.</p>
Sökt belopp	<p>630 000 kr, enligt:</p> <p>Uppdragsledning, upphandling, förberedelser, inläsning, möten mm (70 000 kr)</p> <p>Provtagningsplan, fältarbete, undersökningar och förberedelser, instrumenthyra, resor mm (60 000 kr)</p> <p>Sluttest för spridningsberäkningar i grundvattnet (10 000 kr)</p> <p>Underkonsulter/entreprenörer (borrigg, grävare) (50 000 kr)</p> <p>Etablering underkonsulter/entreprenörer (17 000 kr)</p> <p>Geofysisk undersökning, inkl rapport (60 000 kr)</p> <p>Sammanställning av resultat, utvärdering (40 000 kr)</p> <p>Fördjupad riskbedömning inkl framtagande av plats-specifika riktvärden för formaldehyd (43 000kr)</p> <p>Åtgärdsutredning (40 000 kr) Riskvärdering (40 000 kr) Rapport (40 000 kr)</p> <p>Analyskostnader (jord och vatten) (160 000 kr)</p>
Tidplan	<p>Start sker så snart medel beviljats. Kompletterande utredningar enligt avsnitt ”Planerade aktiviteter” nedan utförs under våren – hösten 2017. Start kan ske även tidigare om medel beviljas.</p> <p>Beslut om kommunen ska ansöka om åtgärdsmedel tas under hösten 2017. Ansökan lämnas in därefter.</p>

BAKGRUND

Verksamhet	<p>Tillverkning av spånskivor under åren 1962-våren 1983. Under perioden 1962-67 tillverkade man ca 15 000 m³ skivor per år med råvara från bolagets egen skog (Lundbergs/Forssbergs); rundtimmer som barkades på plats och maldes till spån. Efter utbyggnad 1967 kunde man tillverka 35-40 000 m³ skivor/år, då köpte företaget (SÅBI) spån och kutterspån från sågverk från hela Sverige. Kunder var bl a möbelindustrin i Sverige och Danmark. Limmet förvarades i ca 15 m³ tankar (3-4 st tankar). Första åren kom limmer från Casco i Kristinehamn, men sista åren från Falkenberg. Levererades med tankbil och fylldes direkt i varje tank</p> <p>Utifrån intervjuer med fd anställda (aug-sept 2016) framgår att samma industrieponi har använts från det att tillverkningen av spånskivor startade 1962 fram till mars 1983. Deponin har enbart använts av industrin, och inget hushållsavfall eller avfall från annan industri har tillförts. Ingen verksamhet har tillfört material till deponin senare. Idag bedriver en hundklubb verksamhet på platsen.</p>
Fastigheter	<p>Objektet omfattar del av fastigheten Valdemarsvik 5:1 i Valdemarsviks kommun. Marken där deponin ligger var fram till ca 1990 en del av stg 300 I innan fastighetsombildningen skedde. Kommunen förvärvade fastigheten 1969-06-04, inskrivning 1971-07-21.</p>
Utförda undersökningar, utredningar	<p>”Miljöteknisk undersökning inkl MIFO fas 2 samt riskbedömning och åtgärdsförslag Spånskivedeponin, Valdemarsvik, 2016-09-15”.</p> <p>Undersökningen omfattar mark, grundvatten, ytvatten samt luft.</p> <p>Tidigare begränsade undersökningar av sediment i lakvattendike, samt vatten i hushållsbrunn.</p> <p>Se bilaga 1.</p>

Utförda åtgärder	<p>Tidigare har endast mindre åtgärder vidtagits, såsom påfyllnad av material på deponiytan efter sättningar/uppfrysning av skrot, samt bom med lås över tillfartsvägen (bara hundklubben har tillträde). Klubben har informerat medlemmar och besökare att klubbens bergborrade vatten är otjänligt (med avseende på fr allt bly, kväve, formaldehyd) och att miljökontoret rekommenderar att man inte tvättar händerna i vattnet (bly).</p> <p>Efter nu utförd MIFO fas 2 undersökning har rekommendationer getts om försiktighet för vistelse på och kring deponiytan (undvika stående vatten vilket kan ha direkt kontakt med förorenat material, risk för att deponerat mtrl fryser upp).</p>
------------------	--

GENOMFÖRANDE

Projektplan / Planerade aktiviteter	<p>För att få ett bättre beslutsunderlag av vilken/vilka åtgärder som kan vara lämpliga och åtgärdernas omfattning och en säkrare riskvärdering ges förslag på att följande punkter utreds/utförs inom en huvudstudie enligt NV:s kvalitetsmanual för efterbehandling av förorenade områden (NV 2008b):</p> <ul style="list-style-type: none">• Utökad undersökning för att avgöra heterogeniteten i deponin. Utförd provtagning indikerar stor skillnad i halter för vissa ämnen. Om vissa delar visar sig innehålla mindre föroreningar skulle de kunna hanteras på annat sätt än områden med föroreningar som innebär oacceptabla risker. En geofysik undersökning skulle kunna ge information om omfattningen på oljefat i deponin samt en noggrannare volymuppskattning av deponerat material.• Påverkan på mark i utströmningsområdet.• Fördjupad riskbedömning. Framtagande av platsspecifika riktvärden i mark/deponerat material för styrande ämnen. I utförd förenklad riskbedömning har jämförelse gjorts mot generella riktvärden för KM och MKM eller andra antaganden. De generella riktvärdena är inte anpassade efter situationen på objektet vad gäller omgivningsparametrar och exponeringsrisker. En platsspecifik bedömning utifrån området beskaffenhet och markanvändning ger ett säkrare antagande av riktvärde. Formaldehyd saknar generellt riktvärde och finns inte i riktvärdesmodellen,
--	---

	<p>därmed bör ett helt nytt ämne tas fram i riktvärdesmodellen.</p> <ul style="list-style-type: none">• Omfattning av spridning av föroreningar i grundvatten från deponi. I dagsläget finns enbart ett momentanvärde (provtagning vid ett tillfälle per provpunkt) och ett begränsat antal provpunkter och analyser för grundvattnen.• Beslut om åtgärds mål och vilket skydd grundvattnet ska ha.• Läckaget från deponin och spridningen till Valdemarsviken kvantifieras för att kunna göra en bedömning om mängden föroreningar som transporteras till Valdemarsviken kan accepteras med avseende till deponins storlek i förhållande till Valdemarsvikens hela avrinningsområde och tillförsel från andra källor. <p>Utöver huvudstudien föreslås kompletterande luftmätning och grundvattenprovtagning för att få en säkrare bedömning av hälsorisker med att vistas platsen i dagsläget.</p>
Målbeskrivning	Se punkt ovan.
Kvalitetssäkring	Kommunens personal samt konsulter som engageras i projektet följer NVs och SGIs/SGFs rapporter och vägledningar inom området. Ackrediterade labb används för valda analyser. Redovisning följer kommunens ekonomisystem, redovisningen granskas löpande av kommunens revisorer samt av extern revisor. Revisionsintyg lämnas i samband med slutredovisning av bidragsmedel till länsstyrelsen.
Huvudman	Valdemarsviks kommun

FINANSIERING OCH ANSVAR

Finansiering	<p>Kommunen söker om hela beloppet (630 000 kr). I ansökta medel ingår inte kostnaderna för kommunens eget arbete med projektadministration, projektledning, upphandling och information mm. Erfarenhetsmässigt kan det periodvis motsvara en halvtidstjänst under en huvudstudie.</p> <p>Kommunen anser att kostnaden kommunen haft för hittills utförda undersökningar (361 763 kr) väl motsvarar det ansvar för att vidta förebyggande åtgärder i form av nödvändiga undersökningar som kommunen kan ha i egenskap av fastighetsägare och förvarare av det deponerade avfallet.</p>
--------------	--

<p>Ansvar</p>	<p>Från intervjuuppgifter (hösten 2016) samt historiska registerutdrag och övriga registersökningar från PRV framgår följande om verksamhetsutövare på platsen:</p> <p>Spånskivetillverkningen startades 1962 av företaget S.P Forssberg AB, av flera kallat "Lundbergs" eftersom de personer som drivit fd Lundbergs också startade detta företag.</p> <p>När S.P. Forssberg AB gick i konkurs i början av 1970-talet (flera intervjuuppgifter anger 1972/1973), övertogs verksamheten av Såbi Borgskivan Aktiebolag (556096-6557), vilka fortsatte driva verksamheten fram till hösten 1982. Bolaget Såbi Borgskivan Aktiebolag uppgick 1996- 04-03 i Danderyd Trading Aktiebolag (556211-1657), vilket gick i konkurs 2004-06-07.</p> <p>Från hösten 1982 togs verksamheten över av Swedspan Aktiebolag (556213-4410) som drev verksamheten fram till mars 1983 då sista skivan tillverkades. Swedspan försattes i konkurs 1992 och konkursen avslutades 1995-11-20 utan överskott.</p> <p>Det finns även ett annat bolag, 556170-6309 Aktiebolaget Borgskivan, som möjligen kan ha varit verksam på platsen under 70-talet. Även detta bolag avslutades genom konkurs 1984-11-20 och hette då Linexa Aktiebolag.</p> <p>Vad gäller bolaget S.P Forssberg AB, har det inte varit möjligt att hitta ytterligare uppgifter från PRVs företagsregister som digitalt inte sträcker sig till bolag avslutade för så länge sen. Arkivsök hos PRVs analoga arkiv i Sundsvall kan ge exakta datum för konkursen.</p> <p>Efter vad som framgår ovan så finns bolagen som tillverkat spånskivor och nyttjat deponin inte kvar idag. Ansvarig verksamhetsutövare saknas därmed för verksamheten kopplad till spånskivedeponin.</p> <p>Flera företag har bedrivit verksamhet vid Spånskivefabrikens industriområde efter 1983 men ingen av dessa har hanterat formaldehyd i sin verksamhet och ingen har nyttjat deponin.</p> <p>Ex företag efter 1983: NC möbler (556189-0301) bolaget försattes i konkurs 1984 och konkursen avslutades 1987-09-18 utan överskott.</p>
---------------	--

	<p>Canro Invest AB (556250-8555), bolaget försattes i konkurs 1992 och konkursen avslutades 1994-05-13. Konkursen avslutades utan överskott.</p> <p>Swedsurf AB (556232-3609), bolaget försattes i konkurs 1991 och konkursen avslutades 1994-11-01 utan överskott.</p> <p>Svenska Träfiberprodukter Förvaltning AB (556327-8091), bolaget försattes i konkurs 1992 och konkursen avslutades 1993-10-28 utan överskott.</p> <p>Täfiberprodukter AB (556235-5098), bolaget försattes i konkurs 1992 och konkursen avslutades 1993-06-24 utan överskott.</p> <p>Under senare år har ytterligare företag, bla byggföretag, bedrivit verksamhet på fabriksområdet.</p> <p>Kommunen anser att kostnaden kommunen haft för nu utförda undersökningar (361 763 kr) väl motsvarar det ansvar för att vidta förebyggande åtgärder i form av nödvändiga undersökningar som kommunen kan ha i egenskap av fastighetsägare och förvarare av det deponerade avfallet.</p>
--	--

VALDEMARSVIKS KOMMUN

Martine Christensen Odenhall

Sektorschef
Samhällsbyggnad och Kultur

Erland Olauson

Kommunstyrelsens
Ordförande

Bilaga 1:

Structor Miljö Öst AB: "Miljöteknisk undersökning inkl MIFO fas 2 samt riskbedömning och åtgärdsförslag Spånskivedeponin, Valdemarsvik, 2016-09-15".

